

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.3 ลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.4 องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 1.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว
- 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.3 ลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.4 กระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.5 เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.6 ขนาดของกลุ่ม
 - 2.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม
- 3 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมของเด็กวัยประถมศึกษา
- 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

มีนักวิจัยจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวไว้ดังนี้

Baenniger (1986) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว คือ การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือได้รับความเจ็บปวด

White (1984) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว คือ การใช้กำลังข่มขู่โดยใช้อารมณ์ร่วมด้วย
สมพร สุทัศน์ (2530) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจหรือเจ็บปวดทางกายและ/หรือจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ทำให้สิ่งของเสียหาย และเป็นพฤติกรรมที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวเป็นพฤติกรรมทางกายและทางวาจาที่มีระดับความรุนแรงต่างกัน แต่ไม่ถึงขั้นผิดกฎหมาย

หลุย จำปาเทศ (2533) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นพฤติกรรมที่แสดงการต่อสู้โดยตรงไปตรงมา เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์ และแสดงให้เห็นถึงความคิด ความรู้สึก และความเชื่อในทุกวิถีทาง ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมเพราะเป็นการคุกคามสิทธิของผู้อื่นอยู่เสมอ จะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการแสดงออกแบบก้าวร้าวเป็นการแสดงความคิด เพื่อเอาชนะคุกคามผู้อื่นให้เสียหาย ทำให้เขาขายหน้า ด้อยค่าลง หมดความสำคัญและไม่สามารถต้านทานได้ จนกลายเป็นผู้ด้อยค่าและไม่มีความสามารถที่จะปกป้องสิทธิขณะที่ถูกควบคุมได้ ภาษาท่าทาง ของผู้ที่แสดงออกอย่างก้าวร้าวจะประกอบไปด้วยการจ้องมองเพื่อควบคุมผู้อื่น เสียงที่ใช้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น การเสียดสี ถากถาง น้ำเสียงที่แสดงการเย้ยหยัน

สุชา จันทน์อม (2541) อธิบายว่า พฤติกรรมก้าวร้าวจัดเป็นพฤติกรรมของคนที่ขาดความสุขอีกอย่างหนึ่ง อาจแสดงออกทางร่างกาย หรือ ทางวาจาก็ได้ เช่น การทำร้ายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย การดุด่า การพูดคำหยาบคาย เป็นต้น การก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้จากสังคม เด็กใช้ป้องกันตัวจากการรุกรานของผู้อื่น เช่น เมื่อถูกพ่อแม่ดุเด็กมักจะโต้เถียง เมื่อถูกเพื่อนล้อเลียนเด็กมักจะชกต่อย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวิธีเรียกร้องความสนใจจากเพื่อนๆ อีกด้วย เพื่อให้เพื่อนๆ เกรงกลัว พฤติกรรมก้าวร้าวนี้สังคมมักจะติเตียน ทำให้พวกก้าวร้าวมักต่อต้านสังคม

สุขุมลย์ คำห้วน (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้ความเสียหายให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นทั้งทางร่างกาย วาจา รวมถึงพฤติกรรมการทำลายสิ่งของ

สรสสุตา มีชั้นช่วง (2544) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ที่บุคคลแสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำโดยมีจุดประสงค์ในการทำร้ายผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย เป็นผลมาจากความคับข้องใจ หรือต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น

สุพัตรา พันธูร (2546) สรุปว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ โดยเจตนา เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความโกรธ ความเครียด และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่น หรือสิ่งรอบตัว

จากความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว สามารถสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จะแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

เป็นเวลานานแล้วที่มีการโต้แย้งว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคม อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา พยายามค้นหาคำตอบในหลายสาขา โดยแต่ละสาขาอาจใช้วิธีการในการศึกษาแตกต่างกันออกไป จึงเกิดแนวคิดทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของพฤติกรรมก้าวร้าวมีด้วยกัน 3 แนวคิด (ทิพย์วัลย์ สุทิน, 2539) คือ

- (1) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ (Instinct Theory)
- (2) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการตอบสนองความคับข้องใจ (Drive Theory)
- (3) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคม (Social Learning Theory)

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ (Instinct Theory)

กลุ่มที่ยึดแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจาก ชิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่งเขาเชื่อว่ามนุษย์นั้นมีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวมาตั้งแต่เกิด และพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ ซึ่งเขาอธิบายว่า สัญชาตญาณเป็นส่วนของอิด (Id) ซึ่งเป็นความต้องการของร่างกายมนุษย์ โดยธรรมชาติ พฤติกรรมก้าวร้าวจัดเป็นประเภทเดียวกับความต้องการทางเพศ ซึ่งจะมีการระบายออก ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ซึ่งการระบายออกนี้อาจเป็นไปในรูปแบบที่สังคมยอมรับ เช่น การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ หรือในทางที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การทำลายร่างกาย ซึ่งรากฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวนี้แนวคิดนี้เชื่อว่า เป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) การระบายออกอาจมุ่งร้ายต่อผู้อื่นหรือตนเองก็ได้

2) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการตอบสนองความคับข้องใจ (Drive Theory)

นักจิตวิทยา ที่มหาวิทยาลัยเยล Dollard, Doob, Miller, Mowrer and Sears, (1989) ได้เสนอสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ที่ว่า “สมมติฐานความคับข้องใจ-พฤติกรรมก้าวร้าว” (Frustration Agression Hypothesis) ซึ่งเชื่อว่า “การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

มักเป็นผลจากความคับข้องใจเสมอ” และส่วนที่สองก็แปลความกันว่า “ความคับข้องใจจะก่อให้เกิดแรงผลักดัน” (Drive) ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวบางรูปแบบเสมอ

“ความคับข้องใจ” หมายถึง สภาวะที่บุคคลถูกขัดขวาง ไม่ให้ทำ ไม่ให้บรรลุผล หรือไม่ได้ในสิ่งที่ประสงค์

“แรงผลักดัน” หมายถึง พลังในร่างกายที่ผลักดันให้คนทำพฤติกรรมเฉพาะ เช่น ความหิว เกิดจากแรงผลักดันความหิว พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากแรงผลักดันพฤติกรรมก้าวร้าว

หลังจากแนวคิดนี้ได้แพร่หลายออกไป ก็ได้มีการทำวิจัย ผลการวิจัยก็ได้รับการวิจารณ์ และได้ข้อสรุปว่า พฤติกรรมก้าวร้าวอาจจะไม่ใช่ผลที่เกิดจากความคับข้องใจเสมอไป จะต้องมีส่วนประกอบอื่นซึ่งนอกเหนือไปจากความคับข้องใจเพียงอย่างเดียวที่นำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว

3) พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้จากสังคม

Albert Bandura (1973) เป็นผู้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งนอกจากจะอธิบายพฤติกรรมทางสังคมโดยทั่วไปแล้ว ยังอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวของคนไว้ด้วย

อธิบายว่า พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ และการจะพิจารณาว่าพฤติกรรมใดเป็นการก้าวร้าวหรือไม่จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบสองประการด้วยกัน คือ พฤติกรรมนั้นจะต้องก่อให้เกิดการบาดเจ็บกับผู้อื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายในสิ่งอื่น

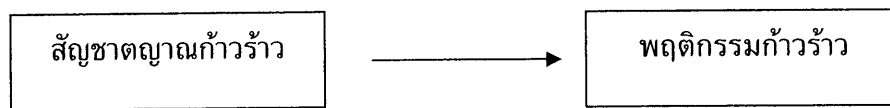
นอกจากนี้ Bandura ยังเห็นว่า เด็กที่เติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน เช่น สภาพครอบครัว โรงเรียน หรือสังคม ต่างก็เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองแตกต่างกันได้ ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองเหล่านี้ ได้แก่ การถูกผู้อื่นพูดจาถากถาง ตำว่า เยาะเย้ย การถูกขัดใจ หรือการถูกผู้อื่นทำร้ายก่อน เป็นต้น ดังนั้นการตอบสนองต่อความขุ่นเคืองของเด็กก็พัฒนาขึ้นมาจากการเรียนรู้ดังกล่าว และยิ่งนานวันเข้า การเสริมแรงพฤติกรรม การลงโทษ การตอบสนองที่พ่อแม่ไม่ประสงค์จะพัฒนาเป็นแรงจูงใจให้เด็กปฏิบัติอยู่ในกรอบของพฤติกรรม แรงจูงใจนี้ เรียกว่าแรงจูงใจที่มีการเสริมแรงพื้นฐาน เมื่อเด็กเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ครูและเพื่อนนักเรียนก็จะเป็นผู้เสริมแรงและลงโทษเด็กในลำดับถัดมา หากครูและเพื่อนนักเรียนเสริมแรงและลงโทษเด็กเช่นเดียวกับที่พ่อแม่เคยทำกับเด็กมา เด็กก็จะเรียนรู้ว่า การตอบสนองของตนต่อความขุ่นเคืองใจแบบใด จะได้รับผลกระทบอย่างไร การเรียนรู้มักทำให้เด็กสามารถคาดหวังผลจากการกระทำของตนได้ เช่น หากเด็กคนอื่นมาทำให้ตนเกิดความขุ่นเคืองใจ แม้เด็กตอบสนองต่อความขุ่นเคืองใจ โดยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้ที่ทำให้ตนขุ่นเคือง ผลกรรมที่เด็กได้รับอาจเป็นการลงโทษจากครู

ในกรณีที่เด็กมีประสบการณ์ไม่สอดคล้องกันโดยตลอด เช่น เด็กโดนเพื่อนรังแก แต่เด็กตอบสนองโดยการนิ่งเฉยและใจเย็น เด็กอาจถูกเพื่อนคนนั้นรังแกอีก จนเด็กหมดความอดกลั้นจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโต้ตอบไปแล้วพบว่าเพื่อนเลิกรังแกตน ประสบการณ์หลังนี้หากเกิดบ่อยขึ้นเด็กก็จะเรียนรู้ที่จะคาดหวังผลที่ตามมาในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ เช่น หากอยู่ต่อหน้าพ่อแม่หรือครู ซึ่งเป็นแบบอย่างและเสริมแรงการตอบสนองความขุ่นเคืองใจ โดยการนิ่งเฉยและใจเย็นเด็กก็จะตอบสนองความขุ่นเคืองใจในลักษณะเดียวกันกับพ่อแม่และครู แต่เมื่อเด็กไปอยู่กับเพื่อนที่รังแกตน เด็กก็จะตอบสนองต่อเพื่อนด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวอีก เพราะเด็กคาดหวังผลที่ตามมาได้ว่าการตอบสนองเช่นนั้นจะทำให้เพื่อนหยุดรังแก

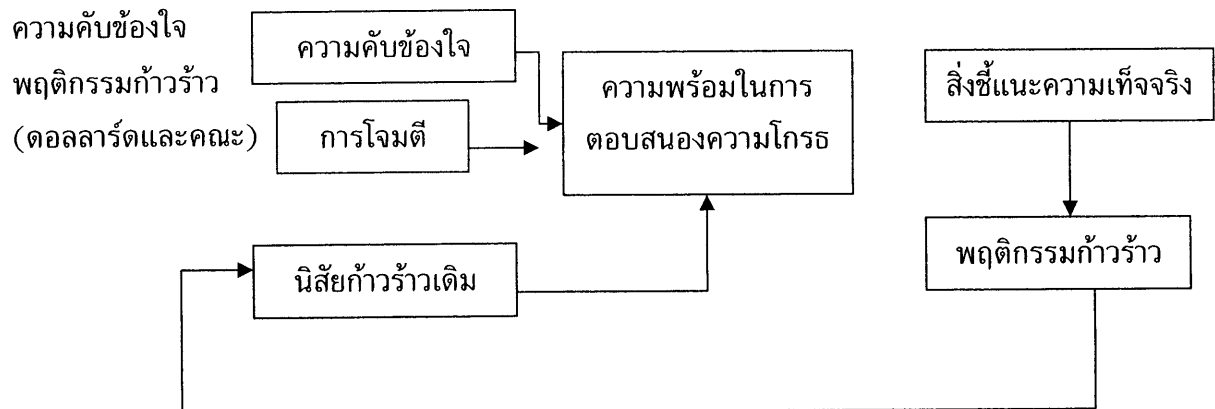
เปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้ง 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีสัญชาตญาณ แนวคิดทฤษฎีคับข้องใจ - พฤติกรรมก้าวร้าว และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม นำมาเปรียบเทียบได้ดังนี้ ซึ่งจะนำเสนอเป็นแผนภาพ

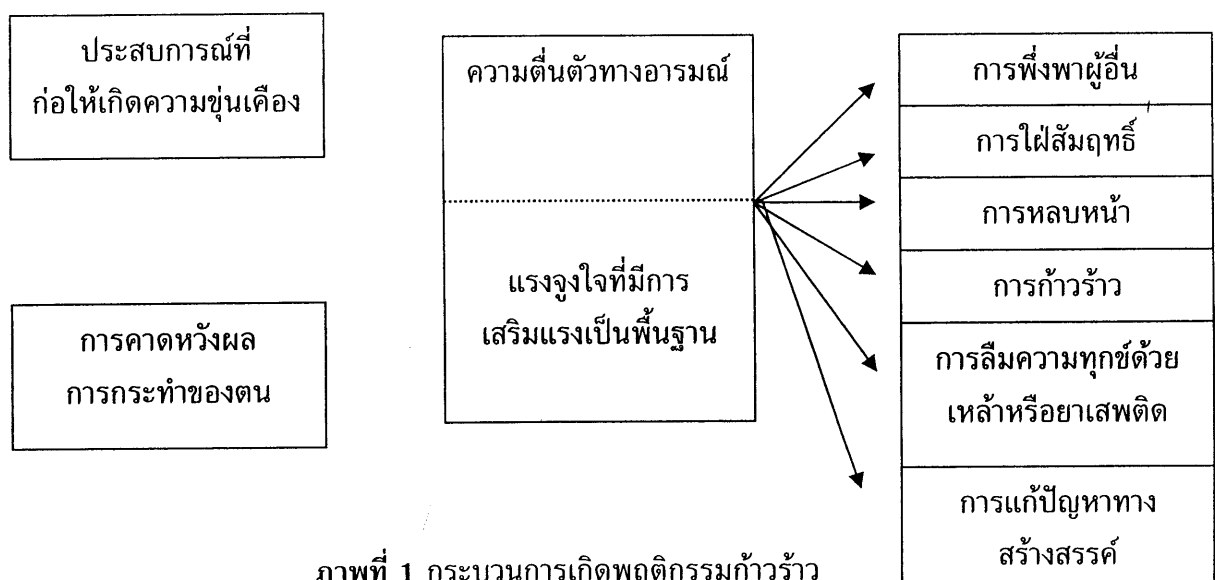
แนวคิดทฤษฎีสัญชาตญาณ

แนวคิดทฤษฎีคับข้องใจ – พฤติกรรมก้าวร้าว

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ภาพที่ 1 กระบวนการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

เปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว : สัญชาตญาณ แนวคิดทฤษฎี
คับข้องใจ – พฤติกรรมก้าวร้าว (ดั้งเดิม) แนวคิดทฤษฎีคับข้องใจ – พฤติกรรมก้าวร้าว
(เบอร์โควิทซ์) และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (ดัดแปลงจาก Bandura, 1973, Shaffer,
1974 อังโน อีระพร อูรรณโณ, 2529)

1.3 ลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมก้าวร้าว

Alberti and Emmons (1978 อ้างถึงใน พรทิพย์ ทรัพย์สิน, 2532) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) พฤติกรรมก้าวร้าวโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นในทุกๆ สถานการณ์อันเนื่องมาจากบุคคลเหล่านี้มีความมั่นใจในตนเองมากเกินไป จะพูดกับใครมักจะออกคำสั่งและพูดดูถูกความคิดของผู้อื่น ดังนั้นบุคคลเหล่านี้มักจะเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มเสมอ จึงทำให้มีเพื่อนน้อยมาก และบุคคลเหล่านี้ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่นมาก แต่เขามักจะไม่รู้จะอย่างไร เพื่อที่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

(2) พฤติกรรมก้าวร้าวตามสถานการณ์ หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และต้องการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองใหม่ ตามที่ได้มีผู้อื่นเสนอแนะไว้

Buss (1967 อ้างถึงใน ศุภกาญจน์ รักความสุข, 2547) กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นผลตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปการกระทำอย่างทันที โดยมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด เขาได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิดคือ

(1) พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกโดยการใช้อวัยวะทางกาย เช่น แขน ขา ฟัน หรือใช้อวัยวะทางกายรวมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

(2) พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นโดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

นอกจากนี้ พฤติกรรมก้าวร้าวยังมีหลายลักษณะ หลายรูปแบบ และหลายด้าน ดังเช่นการวิเคราะห์ของ Buss (1961 อ้างถึงใน ทิพย์วัลย์ สุทิน, 2539) สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมก้าวร้าวรูปแบบต่างๆ จากการวิเคราะห์ของ Buss

พฤติกรรม	Active		Passive	
	ทางตรง	ทางอ้อม	ทางตรง	ทางอ้อม
ทางกาย	ชกต่อย	เล่นตลกยั่วเย้า	ขวางทางเดิน	แสดงท่าที่เฉยเมยต่อคำสั่ง
ทางวาจา	พูดดูหมิ่น	นินทา	พูดต่อว่า	พูดปฏิเสธ

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวมีลักษณะซับซ้อนคือ มีทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ทางวาจา ที่มีลักษณะกระตือรือร้น (Active) เป็นลักษณะการกระทำเพื่อตอบสนองต่ออินทรีย์อื่นที่มาเร้า เพื่อให้เกิดอันตราย และลักษณะยอมตาม (Passive) เป็นลักษณะความตั้งใจที่จะทำอันตรายผู้อื่น ในความหมายของ Buss พฤติกรรมก้าวร้าวจึงมีความรุนแรงในระดับที่ต่างกัน ส่วน Holm (1984) ได้ศึกษาถึงระดับความรุนแรงของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย พบว่า มีระดับความรุนแรงตั้งแต่น้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้ ผลัก ชก ต่อย ขว้างสิ่งของใส่ผู้อื่น เตะ ตี บีบรัดคอ ไข่มด ไข่มด ไข่มด และผลที่เกิดจากการกระทำที่ถือว่าเล็กน้อยคือ ฟกช้ำ มีแผลเล็กน้อย มีเลือดออกเล็กน้อย แขนขาหัก ผลที่ถือว่ารุนแรง คือ ตัดแขนขา ทำลายอวัยวะภายใน จนทำหน้าที่ไม่ได้

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อผู้อื่นโดยมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด ทั้งทางกาย และทางวาจา

1.4 องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

Goldstien (1975 อ้างถึงใน เย็น อธิพัฒน์ชัย, 2541) การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น มีองค์ประกอบต่างๆ สามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวตามแนวคิดของ Newman ได้ดังนี้

(1) อุปนิสัยของบุคคลนั้นชอบก้าวร้าว มักขาดสติยังคิดที่จะควบคุมการกระทำของตนเอง หุนหันพลันแล่นมีระดับจริยธรรมต่ำ ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิต ชอบอ้างเหตุผลและโทษผู้อื่นเสมอ และเป็นบุคคลที่เคยได้รับรางวัล จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางวาจา

(2) สิ่งแวดล้อมของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยมากเป็นสิ่งแวดล้อมที่ขาดความอบอุ่นทางใจขาดความรัก มีแต่การทะเลาะกัน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากขึ้น

Coleman (1981 อ้างอิงจาก ทิพรรัตน์ เสงตระกุล, 2540) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลมีบุคลิกภาพก้าวร้าวแปรปรวนขึ้นนั้นอาจเกิดจากองค์ประกอบ ดังนี้

(1) การเป็นเด็กกำพร้า (Maternal Deprivation) ถูกพ่อแม่ไม่ยอมรับตั้งแต่เกิด สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงความโหดร้ายกับเด็กอย่างมาก เด็กอาจปรับตัวไม่ได้และทำให้ขาดการควบคุมตนเอง และเพิ่มความโกรธแค้นภายในจิตใจของเด็ก ซึ่งจะ使他กลายเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแปรปรวนได้

(2) รูปแบบของครอบครัว (Family Patterns) ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นมีการทะเลาะวิวาท การไม่เข้าใจซึ่งกันและกันในครอบครัวมีการใช้กำลังทำร้ายกันนั้น สามารถทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพก้าวร้าวแปรปรวน

(3) การได้รับความเจ็บปวดทางจิตใจวัยเด็ก (Early Psychic Trauma) สามารถทำให้นุคลิกภาพก้าวร้าวแปรปรวนได้มาก เพราะเด็กเก็บกดความรู้สึกที่ได้รับความเจ็บปวดไว้ และนำมาระบายออกเมื่อโตขึ้นโดยไม่มีการยับยั้ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหารุนแรงตามมาได้

(4) การมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แปรปรวน (Disordere Interpersonal Relationships) เช่น การที่บุคคลต้องเข้าไปใกล้ชิดหรือต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลที่มีบุคลิกภาพแปรปรวน ก็มีส่วนส่งเสริมให้บุคคลผู้นั้นมีบุคลิกภาพแปรปรวนได้

(5) การมีความเครียดที่รุนแรงในชีวิตปัจจุบัน (Key Stresses of Modern Life) เช่น การที่บุคคลประสบปัญหาชีวิตในครอบครัว หรือประสบอุบัติเหตุอย่างรุนแรง ไม่สามารถแก้ปัญหา หรือรักษาให้หายได้ สิ่งเหล่านี้ก็ทำให้นุคลิกภาพที่ประสบปัญหา มีบุคลิกภาพก้าวร้าวแปรปรวน

จากองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่ามีหลายองค์ประกอบ เช่น มาจากอุปนิสัยของบุคคลที่ชอบก้าวร้าวซึ่งมาจากความแปรปรวนจากสภาวะจิตที่ขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว การได้รับความเจ็บปวดทางจิตใจในวัยเด็ก และความเครียด

1.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นหลายสาเหตุ บางสาเหตุอาจมีผลต่อการเกิดปัจจัยอื่น หรือส่งเสริมปัจจัยอื่นให้มีอิทธิพลรุนแรงมากขึ้น จึงได้มีผู้ทำการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวหลายท่านดังนี้

สุชา จันทน์เอม (2541) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กก้าวร้าว พอจะรวบรวมสรุปได้ดังนี้

(1) เด็กอาจมาจากครอบครัวที่ยากจน บ้านแตก ขาดการดูแล เด็กไม่ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจในทางที่ถูกต้องมากกว่า

(2) เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองรักและตามใจลูกมากเกินไป ทำให้เด็กหวังและต้องการจะได้สิ่งต่างๆ จากเพื่อนที่ตามใจตนเอง เช่นเดียวกับที่ได้รับจากพ่อแม่

(3) เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองบังคับเข้มงวดมากเกินไป ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่พอใจแล้วแสดงออกกับเพื่อนๆ หรือผู้อื่น

(4) เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ทำให้ไม่มีความสุข

(5) เนื่องจากเด็กไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทำให้คิดว่าผู้อื่นไม่เป็นมิตรที่ดีกับตน

(6) เด็กไม่ชอบครู แต่ไม่กล้าแสดงออกถึงความรู้สึกขัดแย้งนั้น และเก็บความรู้สึกนั้นมาแสดงกับเด็กอื่นๆ

กรมพลศึกษา (2533) สรุปสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

(1) สาเหตุทางกาย จากการศึกษาสาเหตุทางกายที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว เกรเนื่องมาจากความบกพร่องทางสมอง ถ้าถูกกระตุ้นด้วยยาหรือสาเหตุติดบางชนิดจะทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวดุ้นทันที

(2) สาเหตุทางใจ ในการศึกษาทางจิตวิทยา พบว่าคนที่ก้าวร้าวรุนแรง มักจะมาจากครอบครัวที่ยุ่งยาก คับแค้น มีความรู้สึกรัก และความรู้สึกชิงชังสูง มีความรู้สึกต่อพ่อแม่ไปในทางขัดแย้ง เป็นคนไม่มีระเบียบวินัยและเป้าหมายในชีวิต เก็บกด อยากได้อะไรอยากจะได้ดังใจ

(3) ในวัยเด็กพบว่าพ่อแม่ ไม่ให้ความรักความอบอุ่นที่เพียงพอแก่เด็กการอบรมเลี้ยงดูตึงและหย่อนเกินไป จนยากที่จะปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบของที่บ้านหรือทางโรงเรียนก็ตาม

(4) ถูกพี่น้องหรือเพื่อนฝูงก้าวร้าวเกรต่อตนเองก่อนทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวตอบ

(5) บางรายเกิดจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กที่มีการเปลี่ยนพี่เลี้ยงเสมอ ๆ ทำให้ไม่คุ้นหน้าและเกิดความไม่ไว้วางใจ

(6) ลักษณะของบิดามารดาและผู้ปกครอง เป็นคนมีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำให้เกิดการเลียนแบบขึ้น

(7) สภาพแวดล้อม มีส่วนทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่

1) กลุ่มเพื่อน คบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม เป็น อันธพาลติดยาเสพติด เล่นการพนัน เป็นต้น

2) สิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งอบายมุข มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กก้าวร้าว เกร

3) สื่อมวลชน ได้เสนอข่าวต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนออกมาทำให้ยั่วแยะและทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมขึ้น

สมพร สุทัศนีย์ (2542) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

(1) เป็นเด็กที่พ่อแม่ไม่ต้องการและเกลียดชัง ถูกทอดทิ้งจนเด็กรู้สึกหว่าเหวโดดเดี่ยวและน้อยเนื้อต่ำใจ จนในที่สุดก็เกิดความรู้สึกเคียดแค้นชิงชัง

(2) เป็นเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งหรือโดนรังแกมาก่อน

(3) ขาดความรักและความอบอุ่นจากพ่อแม่และคนข้างเคียง

(4) พ่อแม่เข้มงวดกวดขันและเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจขู่เด็กมากเกินไป ทำให้เด็กกลัวและเก็บอารมณ์นั้นไว้

(5) เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่พี่น้องแตกความสามัคคี

(6) ครูชอบใช้อำนาจเกินเหตุกับเด็ก

- (7) ครูไม่ยุติธรรมต่อเด็ก
 - (8) เกิดจากการรบกวนหรือการต่อสู้
 - (9) เกิดจากสัญชาตญาณทางการทำลาย
 - (10) เกิดจากความไม่แน่ใจในเรื่องต่างๆ เข้าใจเรื่องราวไม่แจ่มชัด จึงเกิดความ
คับข้องใจ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวได้
 - (11) เด็กมีนิสัยซัดสาด ไม่ใช่รัก
 - (12) มีปมด้อย จึงทำสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างปมเด่น
 - (13) พ่อแม่รัก ตามใจ และส่งเสริมให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรังแกผู้อื่น
- ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากความผิดปกติทางสมอง การอบรมเลี้ยงดู
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว สิ่งแวดล้อม การเลียนแบบจากผู้ที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

Beach (1965 อ้างถึงใน ภนิดา ภูโตนนา, 2539) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธี
การศึกษาอย่างมีระบบและด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ โดยมีการประมวลความรู้เกี่ยวกับ
กระบวนการกลุ่มในองค์การเพื่อความเข้าใจเรื่องพลังและพฤติกรรมของกลุ่ม ที่มีการอาศัยความรู้
จากสาขาจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา วัฒนธรรม รัฐศาสตร์และความรู้บางส่วนจากวิชา
เศรษฐศาสตร์

ทิตนา แชนมณี (2542) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมของกลุ่ม คนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องทำงานร่วมกัน
เป็นการศึกษาความรู้ที่จะช่วยให้คนสามารถที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะ
ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการ
อยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2541) กล่าวว่า กลุ่ม คือ การที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษา
ประสบการณ์ของกลุ่มหลาย ๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมการเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์
ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาต่อเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์
การเรียนรู้ที่จัดขึ้น

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542) ได้กล่าวถึงกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็นการรวมกลุ่มชนตั้งแต่
บุคคล 2 คน ขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เหมือนกัน เมื่อมนุษย์เข้ามารวมกัน
ก็จะเกิดเป็นบทบาทของกลุ่มขึ้นมา เพราะกลุ่มมีอิทธิพลในตัวของมันเอง

จากความหมายของกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า บุคคลมารวมกัน มีการใช้เทคนิคหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงตนเองและกลุ่มให้มีประโยชน์ต่อไป

2.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เรวดี วงศ์พรหมเมธ (2520 อ้างถึงใน ช่อลัดดา ขวัญเมือง, 2541) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มดังนี้

- (1) ให้โอกาสได้สำรวจตนเองตลอดจนสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
- (2) ให้เข้าใจองค์ประกอบที่สำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
- (3) ให้ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา
- (4) ให้คนรู้จักนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาการทำงานของตนต่อไป

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2542) สรุปถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มดังนี้

- (1) เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง
- (2) เพื่อสร้างความเข้าใจในบุคคลอื่น
- (3) เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

จากจุดมุ่งหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะ ความคิดเห็น และพฤติกรรม รวมถึงสามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้

2.3 ลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม

ลักษณะของกิจกรรมกลุ่มตามที่ ทองอินทร์ วงศ์โสธร ประดินันท์ อุปรมัย และประมวญ บุญยโหดระ (2534) ได้เสนอไว้ดังนี้

- (1) มีการวางระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ จะต้องรู้ว่าเป้าหมายของกลุ่มคืออะไร และกิจกรรมนั้นจะดำเนินไปสู่เป้าหมายได้โดยกระบวนการอะไร
- (2) ยอมรับความเป็นผู้นำของสมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่ง ให้ผู้นำนำสามารถนำกลุ่มเข้าสู่ระบบที่วางไว้นั้น
- (3) สมาชิกทุกคนเคารพในความคิดเห็นของคนอื่น ๆ การฟังความคิดเห็นของคนอื่นเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดจึงค่อยประมวลหรือสรุปความคิดเห็นนั้น ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- (4) สมาชิกจะต้องเข้าใจในบทบาทของตน และพยายามแสดงออกไม่ว่าในทางความคิด กำลังกายให้กับกลุ่มโดยทั่วถึงกัน

(5) สมาชิกจะต้องเปิดเผยตัวเอง การอำพรางความคิด หรือพฤติกรรมซ่อนเร้น จะไม่ช่วยให้ตนเองได้พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรม และจะไม่ช่วยกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย

(6) สมาชิกยอมรับความแตกต่างของบุคคลว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน แต่ให้ใช้ความต่างนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม ในแง่การสร้างเสริมมิใช่ทำลาย

(7) การสื่อสารภายในกลุ่มให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เพราะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยทำให้ปัญหาการขัดแย้งลดลง

(8) การเรียนรู้ในจิตวิทยาของคนและกลุ่มจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มสัมพันธ์เป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้คนเข้าใจซึ่งกันและกันและสามารถเข้าถึงกันได้อย่างแนบเนียน

จากลักษณะของกิจกรรมกลุ่ม อาจสรุปได้ว่า กลุ่มต้องมีเป้าหมายของกลุ่ม สมาชิกทุกคน ต้องเคารพในความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สมาชิกจะต้องเข้าใจในบทบาทของตน เปิดเผยตัวเอง และการสื่อสารภายในกลุ่มจะต้องมีประสิทธิภาพเพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน

2.4 กระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่ม

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2540) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นเตรียมการ วิทยากรต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับการอบรม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา หน้าที่การงาน จำนวน เป็นต้น แล้วมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตว่าต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับอะไรบ้าง เช่น ให้เกิดความคุ้นเคย ให้รู้จักกัน รู้จักบทบาทหน้าที่หรือให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม จากนั้นจึงกำหนดเนื้อหา รูปแบบและวิธีการในการถ่ายทอด เป็นต้น

(2) ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นกระบวนการเดียวกันกับการสอน คือ มีการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการสร้างสิ่งเร้ากระตุ้น ให้ผู้เข้ารับการอบรมอยากรู้ อยากเห็น อยากทำ ต้องการมีส่วนร่วม เป็นการปูพื้นให้เกิดความพร้อมหรือการสร้างบรรยากาศ ให้เกิดการเรียนรู้ เมื่อผู้เข้ารับการอบรมเกิดความพร้อมแล้ววิทยากรจะทำการสอนหรือถ่ายทอดโดยผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ทำตามรูปแบบที่วางไว้ จากนั้นให้มีการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกให้เกิดการอภิปรายร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสรุปตามเป้าหมายที่วางไว้

(3) ขั้นประเมิน เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมแล้ว วิทยากรต้องทำการประเมินผลดูว่าได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่อย่างไร โดยอาจใช้วิธีการประเมินผลรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสังเกต การใช้แบบสอบถาม หรือแบบวัด การสัมภาษณ์ เป็นต้น

กองวิชาการ (2534) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการจัดกิจกรรมนี้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับหลักวิชาแล้ว ยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้นำกลุ่มในการดำเนินการด้วย ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวมีดังนี้

ชั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมและเริ่มเข้าสู่กิจกรรม ผู้นำกลุ่มจะเริ่มกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มร่วมกิจกรรมตามจุดประสงค์ของกิจกรรมและทำให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกคุ้นเคยและเป็นกันเองมากขึ้น

ขั้นกิจกรรม เป็นส่วนที่ช่วยให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย

ขั้นสรุป เป็นส่วนที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกประมวลข้อความรู้ที่ได้จากขั้นกิจกรรมและนำมาสรุปหาสาระสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ต่อไปในอนาคต

จากกระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่า มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและดำเนินการให้บรรลุผลพร้อมทั้งประเมินผล

2.5 เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม

ทิศนา ขัมมณี (2542) ได้เสนอเทคนิคในการจัดกิจกรรมกลุ่มโดยยึดทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

(1) เกม (Game) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ดีในการสอน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

(2) บทบาทสมมุติ (Role-Playing) เป็นวิธีการหนึ่งที่ได้รับการนิยมนิยม วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมุติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยประสบการณ์ บุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

(3) กรณีศึกษา (Case Study) เป็นวิธีการที่ใช้ในกรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

(4) สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างเสริมสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมี

ปฏิกริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

(5) ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะมีส่วนที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดีชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

(6) กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้ เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่าง ๆ กันแล้วแต่ผู้จัดจะคิดได้ เช่น การระดมสมอง (Brainstorming)

(7) อภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นเทคนิคเบื้องต้นในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีประโยชน์มากเพราะทำให้บุคคลในกลุ่มได้มีโอกาสร่วมมือกันอย่างเสรี สมาชิกจะมีพัฒนาการในเรื่องความนับถือในความคิดของบุคคลอื่น ความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การป้องกันไม่ใหสมาชิกในกลุ่มต้องตามความคิดของคนในกลุ่มมากเกินไป แต่จะต้องให้แสดงความคิดเห็นตนได้ การอภิปรายกลุ่มจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสังคม การบูรณาการความคิดและก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพซึ่งกันและกัน

การเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการนำไปจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเป็นหลัก รวมถึงจำนวนสมาชิกในกลุ่มด้วย เทคนิคในการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมนั้นบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มย่อย บทบาทสมมติ และกรณีศึกษา

2.6 ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม คือ จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มตลอดจนการสื่อสารระหว่างสมาชิก และมีผู้ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มดังนี้

เยาวยา เดชะคุปต์ (2517 อ้างถึงใน ตีรกา รัตนวรรณ, 2543) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ขนาดของกลุ่มที่ช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จดีควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 5-15 คน ครูผู้สอนควรเลือกกำหนดให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ (2521) ได้เสนอความคิดเห็นว่า นักจิตวิทยานิยมศึกษากลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้ดูการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวได้ง่าย

ถ้ามีจำนวนสมาชิกมากเกินไปสมาชิกทุกคนอาจไม่มีโอกาสได้แสดงความต้องการของตนได้ ซึ่งทำให้บรรยากาศน่าเบื่อหน่าย สมาชิกจะไม่ให้ความสนใจ และอาจจะออกไปจากกลุ่มไปในที่สุด

Mavin Shaw (1976 อ้างถึงใน ตีรกา รัตนวรรณ, 2543) สรุปว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 10 คนเป็นอย่างมาก แต่มีความเห็นว่าความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก

วัฒนพล โชควิวัฒนนิช (2546) ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มประมาณ 8 - 10 คน เพราะจะทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดและมีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม

ขนาดของกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก ในกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมากเกินไปกระบวนการปฏิสัมพันธ์จะแตกต่างกันไปด้วย จำนวนสมาชิกที่เหมาะสมควรมิเกิน 15 คน เพราะการจัดกิจกรรมกลุ่มจะเกิดประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม

2.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

เวลาที่ใช้ (Time Required) มีผู้เสนอ ดังนี้

Patterson (1973 อ้างถึงใน ตีรกา รัตนวรรณ, 2543) สรุปว่า การให้ทำกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ซึ่งช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษาควรไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้

Trotzer (1977 อ้างถึงในชูชัย สมิติไกร, 2527) เสนอว่าระยะเวลาในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้งอาจใช้เวลา 1 ชั่วโมงถึง 2 ชั่วโมง แต่สำหรับเด็กที่ใช้ควรลดลง ประมาณ 20 นาที ถึง 1 ชั่วโมง นอกจากนี้หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจัดเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที ซึ่งสามารถช่วยในการกำหนดได้ว่าควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้าหากยิ่งมากกว่านี้ก็จะยิ่งเป็นการดี

วัฒนพล โชควิวัฒนนิช (2546) การจัดกิจกรรมกลุ่มควรมีเวลาในการเข้าร่วมประมาณ 50-60 นาที เป็นเวลา 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์และมีการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 8 ครั้ง หรือมากกว่าก็จะช่วยให้เกิดผลที่ดียิ่งขึ้น

จากเวลาและจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เวลาและจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น ควรจัด 8 - 12 ครั้ง และใช้เวลาประมาณ 50 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่มและพัฒนาการของบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที และจัดโปรแกรมต่อเนื่องติดต่อกัน 2 วัน

เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลาที่นักเรียนต้องเรียนและทำกิจกรรมของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์

3 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมของเด็กวัยประถมศึกษา

พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ สังคม เป็นพัฒนาการสำคัญอีกด้านหนึ่งในการดำรงชีวิต เมื่อเผชิญต่อสิ่งเร้าและปัญหาต่าง ๆ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข พัฒนาการทั้ง 3 ด้านจะกลมกลืนและเอื้อต่อกัน พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ สังคม จะเกิดขึ้นโดยลำดับตั้งแต่วัยทารก และเข้าสู่ปฐมวัยพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ สังคมมีความก้าวหน้าขึ้น เด็กจะเป็นตัวของตัวเอง และอยากทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ยังคงมีความใกล้ชิดกับพ่อแม่ และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมากขึ้น ซึ่งจะเชื่อมต่อไปเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเด็กตอนกลาง หรือวัยเด็กประถมศึกษา (6-12 ปี)

จุดเริ่มต้นของพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมของวัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) คือ ค้นหาคุณลักษณะเฉพาะด้านจิตใจของเด็ก คือการให้ความหมายต่อตัวเอง หรือ Self concept พร้อมพัฒนาแนวคิดที่ว่าตัวเองเป็นใคร และอยากเป็นใคร ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกมีคุณค่าของตนเอง หรือความนับถือตนเอง หรือความภาคภูมิใจในตนเอง (Self esteem) ทั้งในด้านความสำคัญ ความสามารถ คุณความดี และพลังอำนาจ ซึ่งวัยนี้เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาเรื่องนี้ ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองนี้เกิดจากการที่คนเราให้คุณค่าของทักษะความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างที่มีความหมายต่อตนเอง เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กในอนาคต และมีความสัมพันธ์กับความสามารถเชิงจิตสังคมของบุคคลที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ดังนั้น การตอบสนองความต้องการของเด็กที่ไม่เหมาะสม หรือการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม จะนำไปสู่พัฒนาการด้านสังคมที่ไม่สมบูรณ์ ขาดความนับถือตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ได้แก่ การใช้สารเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง การฆ่าตัวตาย การหนีโรงเรียนหรือหนีออกจากบ้าน การถูกการทำรุนแรงหรือทารุณกรรม การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การก่ออาชญากรรม เป็นต้น (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2547)

ช่วงวัยเด็กตอนกลางเป็นช่วงที่เด็กจับกลุ่มกับเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกันเป็นส่วนมาก การที่เด็กเริ่มสามารถจับกลุ่มได้นั้น ทำให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ระเบียบ รู้จักมารยาทสังคม รู้จักนิสัยใจคอของเพื่อน ลดนิสัยเด็ก ๆ ลง เนื่องจากกลุ่มเพื่อนร่วมวัยมีบทบาทอย่างมากต่อชีวิต ต่อความเจริญของเด็กๆ นี้ เด็กต้องการเข้าร่วมกลุ่ม เด็กจึงพยายามหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้เพื่อนรับเข้ากลุ่ม ความอยากเป็นสมาชิกของกลุ่ม และให้กลุ่มยอมรับ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กด้วย เด็กเรียนรู้ว่าการแสดงออกของอารมณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับตน โดยไม่เลือกสถานที่ เวลา บุคคล เหมือนวัยที่ผ่านมาเมื่ออยู่ที่บ้านนั้นไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้ใหญ่นอกบ้าน จากเพื่อนทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม ดังนั้น เหตุการณ์จะบังคับให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ และเลือกแสดงออกอย่างเหมาะสม ในแบบที่

สังคมและเพื่อนยอมรับ เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ได้มากน้อยเพียงไร แสดงอารมณ์ออกมาอย่างไรนั้น อยู่ใต้อิทธิพลหลายประการ เช่น อิทธิพลของกลุ่มหรือวัฒนธรรมกลุ่ม ความรู้สึกผูกพันกับกลุ่ม ความรู้สึกอยากเป็นสมาชิกของกลุ่ม สังคมวัฒนธรรมของโรงเรียนและครอบครัว

การรวมกลุ่มทำให้เด็กได้รับการตอบสนองด้านความต้องการทางสังคมขั้นพื้นฐาน เช่น ค่ายก่อง การได้เป็นคนสำคัญ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความรู้สึกอยากให้มีผู้สนใจร่วมกิจกรรมกับตน ตนได้มีโอกาสร่วมและรับรู้ในกิจกรรมของผู้อื่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความรู้สึกว่าตนนั้นมีเจ้าของและเป็นเจ้าของ ความรู้สึกว่ามีเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเรา ฯลฯ เนื่องจากกลุ่มมีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยนี้ การสนับสนุนให้เด็กได้เข้ากลุ่มที่เหมาะสมกับตนจึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ มิฉะนั้นแล้วเด็กอาจไม่มีพัฒนาการสมวัย อาจสูญเสียประสบการณ์หลาย ๆ อย่างในชีวิตที่เด็กพึงได้รับไปอย่างน่าเสียดาย (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545) ที่มีหน้าที่ปกครองดูแลเด็กนอกจากควรสนับสนุนเขาแล้วยังควรแนะนำช่วยเหลือให้โอกาสเด็กสร้างกลุ่ม ที่เป็นช่องทางให้เด็กได้เรียนรู้จักโลก สังคม และชีวิตอีกด้วย

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวและกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

พรทิพย์ ทรัพย์สิน (2532) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้

สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี (2534) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบการใช้แรงเสริมทางบวกกับการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดทับกฤชกลาง จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า การเสริมแรงทางบวกและการปรับสินไหมสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนลงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาวิณี พวงผกา (2541) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกระดานต่อภาพเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนางว จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าในการเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนก่อนและหลังจากใช้ชุดกระดานต่อภาพทันทีผ่านไป 2 สัปดาห์ และผ่านไป 1 เดือน นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

Camp and others (1977 อ้างถึงใน สุพล ชัดเชื้อ, 2535) ทดลองให้เด็กชายในชั้นเรียนเกรดสอง ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูง 6 คน ฝึกควบคุมตัวเอง ทั้งนี้โดยยึดตามแนวคิดพื้นฐานว่า เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำและใช้เหตุผล เช่น เด็กปกติหากมีโอกาสได้ฝึกพูด ก็จะช่วยให้เด็กมองเห็นวิธีแก้ปัญหาอย่างชัดเจน และระงับ

พฤติกรรมก้าวร้าววุ่นวายลงได้ จากการติดตามผลการฝึกนี้ ปรากฏว่า เด็กที่เคยมีพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวลงได้

Smith and other (1994 อ้างถึงใน ศุภกาญจน์ รักความสุข, 2547) ศึกษาผลของการใช้พฤติกรรมทางปัญญาต่อพฤติกรรมความโกรธและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 3 คน เพื่อสำรวจผลของการใช้พฤติกรรมทางปัญญาในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมความโกรธของนักเรียน 3 คน ในห้องเรียนที่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย พบว่า การฝึกพฤติกรรมทางปัญญาสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวและความโกรธได้

Manen, Teum G. van and other (2004) ศึกษาการใช้โปรแกรมประเมินความก้าวร้าวในเด็กผู้ชายชาวฮอลแลนด์โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเด็กที่ได้รับการฝึกสอนทักษะกับกลุ่มเด็กที่ก้าวร้าว การทดลองทำโดยการสุ่มตัวอย่างเด็กก้าวร้าว 97 คน ที่มีอายุ 9-13 ปี แบ่งออกเป็น 11 กลุ่มโดยทำการบำบัดด้วยการใช้โปรแกรมในการบำบัดซึ่งผลจากการบำบัด 1 ปี ปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับการบำบัดมีผลต่อความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างที่ดีขึ้นเพื่อการเข้าสังคมได้ดีขึ้น

ณัฐพล กล้าหาญ (2540) ทำกรณีศึกษาเรื่องพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดอนลำดวน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชุมพวง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 15 คน โดยการเปรียบเทียบจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านจริยธรรมความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิชาติ ภูประเสริฐ (2541) ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความรับผิดชอบในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโดยการเปรียบเทียบพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองยาว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริณี พุ่ม (2543) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มปรับพฤติกรรม มีแนวโน้มพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงจากระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

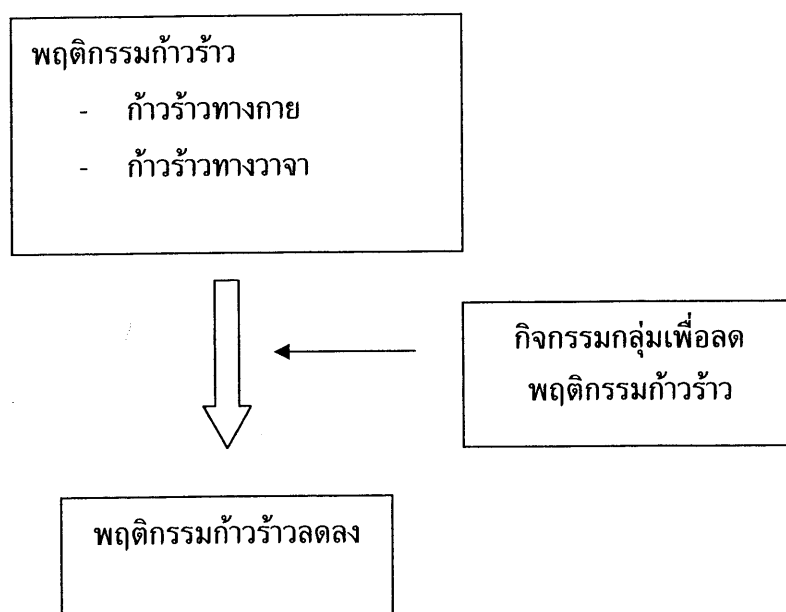
พัชรินทร์ ไชยวงศ์ (2546) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มต้องช่วยเหลือ ในสังกัด สหวิทยาเขตเพชรเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้า

ร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ คะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองและความฉลาดทางอารมณ์ สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงต่ำกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผลทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง

Durschmidt (1978 อ้างถึงใน วัฒนพล โชควัฒนวนิช, 2546) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเอง นักศึกษาในกลุ่มทดลองมี 38 คน ได้เข้าร่วมการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คน เรียนตามปกติ ผลปรากฏว่าในการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Artzt (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องพัฒนาพฤติกรรมแก้ไขปัญหาในการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยเป็นเครื่องมือ ในการแก้ปัญหาได้แก่ การอ่าน เข้าใจ ค้นหา วิเคราะห์ วางแผน ลงมือทำ พิสูจน์ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมกลุ่มย่อยจะช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการถาม อธิบาย สรุป ดังนั้น การใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานเพิ่มขึ้นและมีการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย